

Mohamed Almaghout**Prijateljja**

Kot z resami pokriti klas
sem te videl krvaveti v ustju zaliva,
O spaček,
šteješ svoje rane in brazgotine
kot preštevata gozd zvečer svoje ptice.
O ti, moj hranitelj v težkih časih
o ti, dež, srh in naboj

Poglej
zvezde in bolhe na vrhu gore
usta proti ustom
orel proti orlu
in rumena steklena vrata
preprečujejo od potovanj vzplamtelim cestam
da bi si odpočile v sencah miz in zaves.
Poglej...
tvoj nos se giblje kot metulj
moj pa teče kot piščal
dočemo besne ptice
ha s kljuni preluknjajo steklo
visoke kozarce... da se naše ustnice nanje oprejo.
O, kako prijetna je sapa
ki ločuje moje prste
in stresa moje trepalnice nad morja
matere so izsušene na terasah
in zeleni listi
se že od jutra niso dotaknili
Ni ptice
ni prahu
ni dežja
morje v bližini je pusto kot šolsko dvorišče.
Drobni valovi
že nekaj dni zvene kot pločevina
obale so polne ljubezenskih pisem
in votle bradavice so kot pipe.

O, prijatelj moj
kako prijetna je bila sapa, ki nama je lani pihala
istega poletja
v istem mestu
bila je hladna in ostra kot zver
predrla je naše hlače kot jeziki belih ovc.

Poglej tja
 kamor s prstom kažem
 tiste mrtve rumene valove
 kako plavajo
 kot kosi lesa na vodah.
 Poglej nebo
 kamor ti s cigaro kažem
 tiste oblake
 kako so zbledeli od preganjanja in potikanj
 poglej jih
 kako plavajo po licu neba
 izrabljeni kot zadnjice hlač.

O, kako prijetna je bila sapa, ki nama je lani pihala
 tresla me je kot drevo
 dvignila je mojo srajco kot rep
 kjer se valovi že od jutra tepejo
 in se morja šum dviga in tiša
 kot hropenje prerezanega vratu.

Poglej...
 kazalec tvoje ure zeha
 kazalec moje pa steguje glavo iz okvira
 se spomniš ust medene sestre
 bila so majhna kot pšenično zrno
 kot usta, ki sem jih s solzami zarisal na mizo
 se spomniš vzklikov otroštva
 in léta sline
 kjer veter poje
 in se poljub razpre kot jadro?

Dajva, prijatelj moj,
 tam je neki oblak podoben pločniku
 pojdiva
 veter piha
 in asfalt se zaradi naju dviga kot odeja.

Srh in spolnost

Ko sem sama
in ležim na dojki, ki jo mara
pride k meni
smrdljiv kot mesar
osamljen kot do smrti izmučena ptica
grize me v ustnice, v lase, ušesa
dvigne me z rokama kvišku
da bi videla njegove solze v izvirih
da bi videla milijone potujočih vlakov
sopihajočih med njegovimi obrvmi.

Ko sem sama
in se moja strast pozibava kot listi palme
pride k meni
s tesnimi čevlji
in plahutajočim plaščem kot morje
z umazano roko gre skozi moje prsi
potem odide in se ne vrne.

Ko je lačen
in so njegove obleke umazane od črnila in pisanja
in ko ne najde zatočišča v nobeni hiši ne na cesti
Pride k meni
počasi pod golimi drevesi
pomaha s svojo strastjo kot z verigo med prsti.

Ponižno stoji pred vrati
solze mu prhutajo v očeh kot ptice
sam stoji pred svetom
da si kot mornar utre pot do moje postelje.
V temi
globoki smrdeči temi
kjer veter rjove
in mokra drevesa ječe kot posiljene ženske
me objame
in se zapiči v moje meso kot uši.
Govori mi o srhu, o zelenih listih cipres
o luščenju kože po ječah
o izpadanju ustnic v kadeh
o starem rezgetanju
in o dvignjenih oblakih kot jadrih na konicah sulic.

Joj, ko bi le spomini odšli
več plasti mojih ustnic
se je izrabilo v bordelih in v žlicah
več stvari sem tjavdan izgubila
(robce, gumbe, polja)
vžigalnike v obliki zvezd.

Življenje je dolgočasno kot dež brez vode
 kot vojna brez krika, brez padlih
 pa se veliko smejim
 in ga objamem ... majhnega, majhnega
 lahko bi ga spila kot vino
 tega tujca, ki se vzpne na moje prsi
 kot bi bila ladja ali vlak.

Ko se dež izlije na ceste
 in se ozke ulice napolnijo z revščino in blatom
 vstane z mojih prsi
 dvigne ramena v obliko čolna ... in odide.

Spomin na žalostni dogodek, ki se ni zgodil

Ko sem se potikal pod cvetečimi drevesi
 z dnevnikom in pipo
 kot v izgnanstvu telovadi ostareli junak
 sem jih zagledal drveti v sneženih viharjih
 polovica so jih plašči
 druga polovica ogrinjala
 s čevlji blato streljajo kot krogle
 vsak s sklenjenimi rokami nad glavo
 kriči:

na pomoč ... na pomoč
 jaz sem zvezek
 sem revolucionar
 sem uradni pisar
 sem telefon
 sem poštar
 in jaz ždim na zidovih mesta
 kot požarna lestev
 in moj meč je do ročaja zasajen
 v možganih Bastilje.

Od praga do nebes

Zdaj,
 ko žalostni dež
 obliva moj otožni obraz,
 sanjam o lestvi iz prahu,
 iz sključenih hrbtov
 in na kolena uprtih dlani,
 da bi se povzpел do nebesnih višav
 in zvedel,
 kam gredo naši stoki in naše molitve?
 Ah, ljubljena,
 nekje vendar morajo biti
 vsi ti stoki in molitve,
 vsi vzdihji in klici na pomoč,
 ki prihajajo
 iz milijonov ust in prsi
 skozi tisoče let in stoletij,
 nekje,
 na nebesih zbrani kot oblaki
 Morda
 so moje besede zdaj
 blizu Kristusovim,
 počakajva, da nebesa zajočejo,
 o, ljubljena

Človeški presežek

Jaz, ki doslej še nisem umrl,
 ne v vojnah, v potresih in ne v prometnih nesrečah,
 kaj naj s svojim življenjem storim?
 Z vsemi temi leti, ki valovijo pred menoj
 kot morja pred pelikanom?
 Ko se je cvet mojih besed že sesul
 v pismih, v prošnjah za pomilostitev,
 v bežnih orisih prihodnosti
 kot skica rase na šolski tabli?
 Naj izpovedujem svoje sanje
 šepetaje ali kot slepec tipaje,
 ali naj jih pustim steči po glavi
 kot smolo tropskih dreves?
 O, okna!
 Vsaj malo gozdnega zraka!
 Dušim se,
 in moja pljuča izstopajo iz prsi
 kot oči sirote.

Glas se mi izgublja kot gróm.
 Ne pozna prihodnjih rodov, da bi segel do njih,
 in ne starih ust, da bi se vanje vrnil.
 O, zidarji, podprite me s kamni.
 Razpadam
 kot cenen zid
 kot ledeni vrhovi pod pomladanskim soncem
 v reke.
 Oh,
 ko bi se le dalo menjati domovine
 kot plesalke v nočnem baru.

Badru Šakru Assajabu (iraškemu pesniku)

O, moj sopotnik v revščini in klateštvu,
 moja žalost je visoka kot topol,
 ker ne ležim ob tebi.
 Morda pa kdaj pri tebi gostujem,
 kadarkoli,
 ovit v bel prt kot Maročanke.

Ne daj na svoj grob luči,
 našel ga bom,
 kot najde pijanec steklenico
 ali dojenček prsi.
 Ko stisneš pest sredi noči
 in potrkaš na ta ali na ona vrata,
 držiš v rokah stari zvezek
 z raztrganimi platnicami kot ptičja krila.
 Mukoma se spomniš
 tega ali onega stavka,
 da bi ga povedal svojim ljubljanim ob ognju.
 Potem slišiš glas, ki zakriči iz globine noči:
 Nikogar ni doma,
 nikogar na cesti,
 nikogar na svetu.
 Nato se obrneš in odideš
 v smrdeče blato,
 od trdo zapahnenih vrat,
 da je omet popadal s sten.
 Prepričan si, da je prihodnost
 polna strahotno samotnih noči
 in glasov, ki kriče:
 Nikogar ni doma,
 nikogar na cesti,
 nikogar na svetu.

Bi razgrnil črno rjuho
 čez prometni znak in zaklical: Mama!
 Bi narisal na prazne škatle cigaret
 drevesa, reke, vesele otroke
 in jih poklical: Domovina!
 Kakšna domovina neki je to,
 ki jo smetarji konec noči pometejo?

Drži se smrti, tepec,
 brani jo s kamni, z zobmi, s kremplji.
 Kaj hočeš videti?
 Tvoje knjige prodajajo po pločnikih
 in tvoja palica je v roki domovine.

Nesrečnik v življenju in smrti,
 tvoj kot želva počasen grob
 ne bo nikoli dosegel nebes.
 Nebesa so za tekače in kolesarje.

Pismo vasi

Gostolenje slavcev in žvrgolenje ptic.
 Rotim te, oče!
 Pusti nabiranje drv in podatkov o meni,
 pridi, poberi moje razbitine z ulic,
 preden me veter ne pokoplje
 ali me ne raztresejo smetarji.
 To pero me bo pahnilo v smrt.
 Ni ječe, v katero me ne bi že speljalo,
 ni pločnika, na katerega me ne bi izvabilo.
 Sledim mu osupel
 kot mesečnik.

Večer, oče,
 hladen večer v Damasku, pust kot globine oceanov.
 Nekdo išče krčmo,
 drug zatočišče
 in jaz prežim za »besedo«,
 za črko, ki bi jo zložil k drugi črki,
 kot star maček,
 ki skače z zida na zid v razdrti vasi
 in mijavka, ko si išče mačko.
 Toda ... misliš, da sem srečen, oče?
 Zagotovo nisem.
 Poskušal sem mnogo in neštetokrat
 sprati črnilo s peresa,
 kot spereš kri z noža,
 in odpotovati iz tega mesta,
 četudi bi moral zajahati zid.

Vendar mi ni uspelo.
 Moje pero voha vonj črnila,
 kot voha samec samico,
 in komaj uzre nepopisano stran,
 se drhte ustavi
 kot tat pred odprtim oknom.
 Ko spim,
 ni na postelji ničesar razen moje kože.
 Moja lobanja je v ječah,
 stopala so na ulici,
 roki v travi.
 Kot od velike »San Diegove« ribe
 ni od mene ostalo nič več razen reber in izvotljenih oči.
 Iztrgaj me iz svojega spomina,
 vrni se k plugu in k žalostnim pesmim.
 Padel sem,
 in vse je postalo nemogoče
 kot ustavljanje krvi s prsti.

Mohameda Almaghoutha (r. 1934) prištevajo k avantgardnim sodobnim sirskim pesnikom. Rodil se je 1934. leta v Siriji. Kasneje se je preselil v Libanon, zdaj pa živi in pesni v Londonu. Zavoljo svojih svobodoljubnih, odkritih in drznih izpovedi je bil v Siriji preganjan in večkrat zaprt. Označujejo ga za revolucionarnega pesnika, ker je bil med prvimi zanesenjaki, ki so prenehali s togimi, konvencionalnimi, klasičnimi oblikami, ki prevladujejo v arabski poeziji še danes.

Almaghout je pesnik žalosti in melanholije. Že njegova prva zbirka *Žalost v mesečini* (1958) je zaznamovana s trpko in divjo žalostjo nebrzdanega poeta zaradi obstoječe stvarnosti, ki tudi kasneje preveva vsa njegova dela.

Almaghout je pesnik—slikar, ki upodablja z drznimi, širokimi potezami. Sirski kritiki mu priznavajo izrazito občutljivost, pesniško subtilnost, čvrsto življenjsko energijo in svobodno, neukročeno domišljijo. Vse to potencira v svojih delih do skrajnosti, tako jezikovno, slikovno kot kompozicijsko. Pogosto preseneča s samosvojnimi primerami, metaforami in simboli. Iz narave, ki je pesniku najbogatejši slovar in najgloblji navdih, črpa otipljive slike in jih podpira s premišljenimi, izbranimi besedami. Označujejo ga za čistega pesnika, ki vznemirljivo obdeluje svet zgolj s svojo nadarjenostjo in čutnostjo, ne da bi ga bremenili vzgoja ali ideologija. Logiko njegovih slik često predstavljajo čista, nedialektična nasprotja. Na primer: Tako me je ustvaril Bog, / ladjo in vihar, / gozd in drvarja.

Sirski kritiki mu očitajo politično neangažiranost in neopredeljenost. Morda zanj nekatere zmage in pridobitve sodobnega arabskega sveta niso predstavljale zadostnega razloga, da bi jih obravnaval, hvalil in častil, kot je to počela večina njegovih sodobnikov. Trpko se je namreč zavedal, da je ostal arabski svet tudi po kolonializmu gospodarsko, politično in drugače odvisen od kolonizatorja. Zato se je kot pesnik sklenil zateči k malenkostim, k drobnim, na videz naključnim stvarim, za katere meni, da sestavljajo pomembna vprašanja in velike probleme. Izjavil je, da pesniki grešijo, ko se lotevajo velikih problemov s krilatimi, vseobsegajočimi besedami in pri tem zanemarjajo malenkosti, kajti do sedaj niso še ničesar uresničili, razjasnili ali rešili.

Almaghoutova kritika arabskega sveta je polna razočaranj, žalosti, omalovaževanja in upora. Pesnik ostaja izgubljen, prevaran in strt. Blodi po sirskih pločnikih in razkriva bedo svoje domovine, ki se je, kljub vsemu, ne da zamenjati kot plesalke v nočnem baru. Ženska se pojavlja v njegovih pesmih sprva kot spolni objekt, kot propadajoče telo, kot ceneno blago. V njegovi zbirki pesmi *Veselje ni moj poklic* pa se ta zablodela ženska spremeni v mater, h kateri se zateka po tolažbo in zaščito.

Almaghout je kot revolucionarni pesnik poudarjal, da morata nova pesniška oblika in gibanje zagotoviti bolj smiselno pot sodobni arabski poeziji. Zanj je merilo kvalitete pesnjenja iskrenost pesnika ali pisatelja. Vztrajno si je prizadeval razširiti pesniški prostor v svet. Odločno si je prizadeval s poezijo spremeniti obstoječo stvarnost. Kolikor mu v sanjah pomeni beseda pot do svobode, toliko v resničnosti obstaja kot pot do zavora. Pesnik z drznostjo in domišljijo išče drugačen obstoj in novo stvarnost. Pesnikovo plodno obdobje sovpadajo z njegovimi krizami. Njegova zbirka *Veselje ni moj poklic* je posledica njegovih nesoglasij, eksplozij in razprtij. Almaghout že iz otroštva išče zatočišče. V vsakem časnem pribežališču hitro začuti zadržljivost prostora v času. S svojimi sanjami se noče izmakniti stvarnosti sami, temveč si jo skuša z ambicioznostjo in ustvarjalnostjo odpreti v nove eksistencialne možnosti, jo preusmeriti.

V zaporu svoje drame *Sključena ptica* popisuje svoje bolešno občutje prostora in časa. Ima se za realista, ki piše o stvareh, ki so šele sanje ali želje. Pesnik meni, da je vloga pesnika ta, da opozori na obstoječe stanje, ne da bi ga poskušal rešiti. Tako je na primer dolžnost pesnika, ko sreča berača, le ta, da opozori na njegovo bedo, ne da bi se lotil zbirati denar zanj ali zidave domov za ostarele.

Iz arabsčine prevedene izbrane pesmi so iz treh njegovih zbirk: *Žalost v mesečini*, *Soba z milijon stenami* in *Veselje ni moj poklic*, ki so izšle v knjigi *Zbrana dela M. Almaghoutha* v Bejrutu 1974. leta.